

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ ΚΑΙ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ ΜΑΚΡΙΝΗ ΑΛΛΑ ΤΟΣΟ ΚΟΝΤΙΝΗ

Ηταν ξημερώματα της 26ης Απριλίου 1986 όταν οι εργαζόμενοι στον πυρηνικό σταθμό «Βλαντιμίρ Τιλνις Λένιν», στο Τσερνόμπιλ της Ουκρανίας, άρχισαν τις προγραμματισμένες εργασίες για ένα πείραμα, που σκοπό είχε να ελέγξει τα συστήματα ασφαλείας, αλλά οδήγησε στο μεγαλύτερο πυρηνικό ατύχημα.

Στη 1:23 το πρωί, η αλυσιδωτή αντίδραση στον τέταρτο αντιδραστήρα προκάλεσε διαδοχικές εκρήξεις, οι οποίες τίναν τον αέρα το ατσάλινο κάλυμμα του αντιδραστήρα, βάρους χιλίων τόνων. Τεράστιες ποσότητες ραδιενεργού υλικού σκορπίστηκαν στον αέρα, μέσω του οποίου μεταφέρθηκε στις γύρω περιοχές με ταχείς ρυθμούς.

Στις 28 Απριλίου, σουηδικοί σταθμοί παρατήρησης άρχισαν να καταγράφουν υψηλά επίπεδα ραδιενέργειας και απαίτησαν μια εξήγηση. Παρότι η σοβιετική κυβέρνηση αποπειράθηκε αρχικώς να συγκαλύψει το γεγονός, αναγκάστηκε να παραδεχθεί ότι υπήρξε ένα «μικρό ατύχημα». Επί δέκα ημέρες, τα φλεγόμενα πυρηνικά καύσιμα απελευθέρωναν στην ατμόσφαιρα εκατομμύρια ραδιενεργά στοιχεία, σε ποσότητες που αντιστοιχεί σε 200 βόμβες σαν αυτή της Χιροσίμας. Ραδιενεργός σκόνη απλώθηκε πάνω από την Ευρώπη και μέχρι το Βόρειο Πόλο. Χρειάστηκαν 7.000 τόνοι μετάλλου και 400.000 κυβικά μέτρα σιδηροπαγούς σκυροδέματος, προκειμένου να θαφτούν οι εκατοντάδες τόνοι πυρηνικών καυσίμων και ραδιενεργών συντριμμιών μέσα σε μια σαρκοφάγο.

Επισήμως, 31 άνθρωποι πέθαναν λίγο μετά την έκρηξη. Όμως, από το 1986 έως σήμερα έχουν χάσει τη ζωή τους περισσότεροι από 25.000 στρατιώτες και πολίτες από την Ουκρανία, τη Ρωσία, τη Λευκορωσία και άλλες Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, οι οποίοι εστάλησαν στις εργασίες αποκατάστασης του σταθμού. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, περίπου 8,4 εκατομμύρια άνθρωποι στις τρεις αυτές χώρες έχουν εκτεθεί στη ραδιενέργεια, από την οποία έχει μολυνθεί

έκταση 150.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ίση με τη μισή έκταση της Ιταλίας. Τετρακόσιες χιλιάδες άνθρωποι εγκατέλειψαν τις εστίες τους, αλλά περίπου 6 εκατομμύρια εξακολουθούν να ζουν σε μολυσμένες ζώνες.

Οι επιπτώσεις στην Ελλάδα

Μέρος του ραδιενεργού νέφους από το Τσερνόμπιλ έφτασε και στην Ελλάδα μετά από μερικές μέρες. Προκλήθηκε πανικός στον ελληνικό πληθυσμό, συγκεκριμένα σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων, με τον κρατικό μηχανισμό να κάνει συστάσεις για αποφυγή του φρέσκου γάλακτος και το καλό πλύσιμο φρούτων και λαχανικών από τις 5 Μαΐου και μετά. Το ραδιενεργό νέφος επηρέασε κυρίως την Βόρεια Ελλάδα και τη Θεσσαλία, όπου χρόνια αργότερα ανιχνεύονταν ποσά ραδιενέργειας υψηλότερα του κανονικού. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία δεν παρατηρήθηκε αύξηση στη συχνότητα της λευχαιμίας, εκτός από τη σπάνια βρεφική λευχαιμία. Υπολογίζεται από έρευνα της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας ότι έγιναν περίπου 2.500 τεχνητές εκτρώσεις το 1986 από γονείς οι οποίοι φοβήθηκαν τις πιθανές επιπτώσεις της ραδιενέργειας στο έμβρυο. Επίσης ιατρικοί κύκλοι αποδίδουν 1500 περιπτώσεις καρκίνου (τη δεκαετία 1986-1996) που δεν δικαιολογούνταν από το ιστορικό του ασθενούς, σε πιθανές επιπτώσεις του Τσερνόμπιλ.

Στην Αυστραλία...

Το 1997, δύο άτομα από την περιοχή που επλήγησαν από το Τσερνόμπιλ ήρθαν στην Αυστραλία για 55 ημερών, με σκοπό να επισκεπτούν κοινότητες ιθαγενών. Οι επισκέψεις τους έγιναν και σε ορυχεία ουρανίου στα οποία είχε δοθεί άδεια από την κυβέρνηση σε εταιρίες εξόρυξης καθώς επίσης και σε υπάρχοντα ορυχεία ουρανίου τα οποία λειτουργούσαν. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων που είχαν υποστεί τις συνέπειες της πυρηνικής βι-

ομηχανίας και εκείνων των οποίων τα εδάφη είναι πλούσια σε ουράνιο, αλλά που δεν θέλουν να βλάψουν τους ανθρώπους σε άλλα μέρη, ήταν οδυνηρή. Ήταν πολύ συγκινητικό βλέποντας τη θλίψη που ένιωσαν οι Αυτόχθονες Αυστραλοί, όταν τους έδειξαν εικόνες από παιδιά που απεικονίζουν σκηνές πριν και μετά το «γεγονός» δηλαδή την καταστροφή του πυρηνικού εργοστασίου στο Τσερνόμπιλ.

Οι Ρώσοι φίλοι μας έμειναν χωρίς αμφιβολία ότι οι κοινότητες των Αβοριγίνων ήθελαν το ουράνιο να παραμείνει ακίνδυνα στο έδαφος, χωρίς διαταραχές. Και οι επισκέπτες από την πρώην Σοβιετική Ένωση δεν έμειναν με καμία αμφιβολία ότι η μολυσμένη πυρκαγιά που προερχόταν από τους αντιδραστήρες του Τσερνόμπιλ, θα συνεχίσει το καταστροφικό της έργο για πάρα πολλά χρόνια στο άμεσο μέλλον.

Τώρα, σχεδόν 30 χρόνια αργότερα, είναι βαθιά απογοητευτικό το γεγονός ότι ο υπουργός Εξωτερικών της Αυστραλίας έχει υπογράψει συμφωνία για την πώληση ουρανίου στην Ουκρανία. Οι πυρηνικοί αντιδραστήρες της Ουκρανίας φθάνουν στο τέλος της σχεδιασμένης ζωής τους, προσθέτοντας το ήδη υψηλό επίπεδο κινδύνου. Στις συνεχιζόμενες πολιτικές εντάσεις μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας, η Αυστραλία, σαν άλλη «οσία παρθένα», παίζει το αγαπημένο παιχνίδι της με προμήθειες ουρανίου. Και πώς γίνεται αυτό - πρώτα η Αυστραλία συμφώνησε και αυτή, απαγορεύοντας τις πωλήσεις ουρανίου στη Ρωσία, στη συνέχεια, ανοίγοντας γρήγορα τις διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία προμήθειας ουρανίου με την Ουκρανία. Τόσο απλά.

Στη Σύνοδο Κορυφής για την Πυρηνική Ασφάλεια στην Ουάσιγκτον πριν από δύο χρόνια, οι τρομοκρατικές απειλές και τα πυρηνικά όπλα αποτέλεσαν το κύριο μέλημα, αλλά αυτή η σύνοδος συνωμοτήθηκε από τις χώρες των πυρηνικών όπλων της Ρωσίας και του Πακιστάν.

Αντί να σταματήσουν και να αναλογιστούν τον ρόλο της Αυστραλίας σε αυτό το τοξικό εμπόριο, έχουμε δει συμφωνίες για την προμήθεια ουρανίου, που συχνά επικρίνεται από ειδικούς. Και ναι μεν όπως ανέφερα και πριν η Αυστραλία δεν διαθέτει πυρηνικά εργοστάσια για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αλλά όμως δυστυχώς ακούσια η Αυστραλία κρύβεται πίσω από την τελευταία πυρηνική καταστροφή.

Για παράδειγμα, η πυρηνική καταστροφή της Φουκουσίμα του 2011. Το ουράνιο που χρειαζόταν για να λειτουργήσει αυτό το εργοστάσιο, ο κύριος τροφοδότης και πρώτη ύλη είναι το αυστραλιανό ουράνιο. Αυτό το συμβάν που πραγματικά ήταν ότι χειρότερο μετά το Τσερνόμπιλ, προκάλεσε κλήσεις από τον ΟΗΕ για όλες τις χώρες που παράγουν ουράνιο μεταξύ αυτών και η Αυστραλία, να διεξάγουν ανάλυση κόστους-οφέλους στην εξόρυξη ουρανίου.

Η κυβέρνηση της Αυστραλίας αγνόησε τις παρόμοιες προσκλήσεις για επανεξέταση της ασφάλειας και της συμμόρφωσης και του κόστους αυτού του τομέα. Αντίθετα, η Αυστραλία έχει προωθήσει - παρά τις συμβουλές από ανώτερους αυστραλιανούς γραφειοκράτες - να υπογράψει συμφωνία προμήθειας ουρανίου με την Ινδία, μια χώρα που έχει πρόγραμμα πυρηνικών όπλων και δεν έχει υπογράψει τη Συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων.

Η Αυστραλία υπέγραψε επίσης συμφωνία για την προμήθεια ουρανίου στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Για μια βιομηχανία που βρίσκεται σε ύφεση με το προϊόν της αξίας λιγότερο από 30 δολάρια ΗΠΑ ανά λίβρα, με τους επικίνδυνους αντιδραστήρες να γερνούν και να είναι πιο επικίνδυνοι, με τους νέους αντιδραστήρες σε αναμονή, εξαιτίας της έκρηξης του κόστους και των χρονικών καθυστερήσεων, είναι αδικαιολόγητο το πώς τελικά η αυστραλιανή κυβέρνηση κλείνει σχεδόν τα μάτια της και δεν αντιλαμβάνεται τι γίνεται γύρω της.